

למטייל

שהפתח לוי שביילי השכל עד שאכנס בחדרי התורה הקרושה ואזכה לבנם ולטייל בתורתך הקרושה מחדר לחדר ומפליטין פלטיין ומחיבא לחיבא ומכית לצליה ומעליה לצליה

גליון מס'

20

וישב - מקץ תשפ"ד

תורה

יב

ליקור'מ תניא

גליון דו שבועי למטיילים בתורת רביה"ק בסדר התורה הזמנית

כבוד עצמו וקליפת יוון

נקודות לחיים מ'התורה הזמנית'

חיים של תורה

גדולה, עד שבסוף הם יראו בעצמם כיצד הם רחוקים באמת מכבוד.

אם אדם מקשיב והולך אחרי חכמתו ושכלו, הרבה פעמים סברות כוזביות אלו נשמעות הגיוניות ומשכנעות, אך רבינו אומר שמי שהולך אחר חכמתו ושכלו, מגיע לטעויות שנראות בתחילה כמהלך טוב מנצח ומצליח, אבל מתבררות בהמשך ככישלון שאין כמוהו.

אחת הסיבות לכישלון מבוארת בתוך קשרי התורה. שהרי רבינו אומר שהכבוד בשרשו העליון הוא אחד, ורק מחמת הבריאה שמורכבת מהרבה חלקים, התחלק הכבוד להרבה חלקים והמון שוני בין אדם לאדם ובין מה שמכבד אדם אחד למה שמכבד אדם אחר.

בעקבות חלוקת הכבוד להרבה חלקים, לכל אחד יש תפיסה שונה של כבוד, ומשכך לעולם לא יצליחו בני האדם להשתוות סביב תפיסה אחת של כבוד, ובהכרח שיולדו מחלוקות בלי סוף סביב עניין הכבוד העצמי שבו צריכים לכבד כל אחד, עד שכל אלו הדוגלים ומנופפים בלי סוף בערך הכבוד, הם הרומסים הגדולים של כל כבוד אחר שמוגד לתפיסת הכבוד שלהם.

ובאמת, גם אם יש ניצוץ קדוש שמחיה את הסברות והמקומות הללו, אין לנו שום דרך להבין ואסור לנו להרהר בזה, מלבד דבר אחד, שאנו צריכים להבין שהתמימות היא הדרך הכי נכונה, שרק כבוד ה' באמת, כבוד ה' שממנו נובע כבוד האדם. הכבוד של ה' התלבש בכל חלקי הבריאה אבל בעיקר באדם. הוא זה שבאמת ילך לפנינו ורק על פיו נוכל להתכבד באמת בכבוד אמיתי שיגלה את הערך והשווי האמיתי של כל דבר בעולם.

***

כבוד אחר שמוגד לתפיסת הכבוד שלהם.

ובאמת, גם אם יש ניצוץ קדוש שמחיה את הסברות והמקומות הללו, אין לנו שום דרך להבין ואסור לנו להרהר בזה, מלבד דבר אחד, שאנו צריכים להבין שהתמימות היא הדרך הכי נכונה, שרק כבוד ה' באמת, כבוד ה' שממנו נובע כבוד האדם. הכבוד של ה' התלבש בכל חלקי הבריאה אבל בעיקר באדם. הוא זה שבאמת ילך לפנינו ורק על פיו נוכל להתכבד באמת בכבוד אמיתי שיגלה את הערך והשווי האמיתי של כל דבר בעולם.

ולסיום, ימי החנוכה הם ימי הניצחון של אור התורה על חושך קליפת יוון, אצל יוון מה שהלך לפני האדם כערך הכי גדול זה השכל והכבוד. ניצחון אור התורה התמימה, היא הכנעת קליפת יוון וההארה שהעיקר הוא כבוד ה' שמתגלה בכל המקומות, אפילו הרחוקים ביותר, אפילו בתוך 'כבוד עצמו'.

וכפי שרבינו אומר בסיפורי מעשיות (מעשה י"ב) שהוא אינו רוצה להאריך בהסברת הטעמים של כל הכתות הטועות בתכלית העולם, מחמת שהם באמת יכולים להטעות ולבלבל את האדם מהתכלית האמיתית.

ובאמת, שם במעשה מבואר, שאחת מהכתות של העולם טעו, לאחר הרוח סערה שערכבה את העולם, בטעות כזו שהכבוד הוא עיקר התכלית. ורבינו מביא כמה ראיות ודעות נבוכות שהטעו אותם בטעות זו שעיקר התכלית הוא הכבוד.

אם אדם מקשיב והולך אחרי חכמתו ושכלו, הרבה פעמים סברות כוזביות אלו נשמעות הגיוניות ומשכנעות, אך רבינו אומר שמי שהולך אחר חכמתו ושכלו, מגיע לטעויות שנראות בתחילה כמהלך טוב מנצח ומצליח, אבל מתבררות בהמשך ככישלון שאין כמוהו.

***

המשיכה לכבוד נמצאת אצל כל בן אדם, השפלה וביזיון זה הדבר הכי קשה ופוגע. לכל אחד יש את הרצון להתכבד מול הפחד מהביזיון. אבל בעומק יותר הכבוד הוא רצון של כל אחד להרגשת ערך מצד מי שהוא בעצמו, גם אם זה כולל דברים שבעיני האחרים אינם נכונים או אינם ראויים. זהו ה'כבוד העצמי' - כבוד שעניינו הוא שיכבדו את עצמיות האדם לא בגלל שהוא עושה דברים שמוערכים ומכובדים בעיני כולם, אלא בגלל שהוא עצמו שווה ומכובד, עם כל תכונותיו ומידותיו לטוב ולמוטב, ולכל דבר יש ערך ומקום.

מכאן גם מגיעים כל הסברות והדעות הכוזבות שבני האדם רוצים שיכבדו את דעותיהם ואורחות חייהם כפי שהם רואים לנכון, למרות שיש בהם קלקולים ועיוותים נוראים. וגם אם יש בדעות אלו ניצוץ דקדושה, שורש דק שמחיה את אלו הדעות בעצמם (כמבואר בסיפורי מעשיות מעשה י"ב), הם הולכים וטועים בסברות ועקמומיות

מה הקשר בין חכמות ושכלים, כבוד, וטעות הרת אסון שהעולם הולך ונאבד בה ללא מוצא?

לכאורה אין ממש קשר, ואפילו אחרי שרבינו קושר את שלושת המושגים כבר בפתח המאמר, עדיין לא מבואר דיו כל קשר העניין.

בתחילת התורה, כהמשך ישיר לאזהרה מפני חכמת האדם ושכלו וגודל מעלת ההליכה בתמימות, מזהירים אנו גם על כך שעלינו להשתדל לא להשיג על כבוד עצמנו ורק להסתכל בכל דבר שיהיה שם כבוד ה' יתברך, ושזה יהיה הדבר היחיד שמנחה אותנו בכל דבר אותו אנו מבקשים לעשות.

"ועיקר היהדות הוא רק לילף בתמימות ובפשיטות בלי שום חכמות, ולהסתכל בכל דבר שעושה שיהיה שם השם יתברך ולבלי להשיג כלל על כבוד עצמו רק אם יש בזה כבוד השם יתברך יעשה ואם לאו, ואזי בנודאי לא יכשל לעולם."

***

בדרך כלל אנו נוטים לפרש את המושג 'כבוד עצמו' במובן מאוד פשוט. כשמדברים על אדם שרוצה ומשיג על

כבוד עצמו, זה נתפס בעינינו כמו מישהו שרוצה שיקשרו לראשו זרי תהילה, שרוצה שבכל מקום שאליו הוא מגיע כולם ידעו מי הוא ומה פעלו כאן בעולם, הוא אוהב שמדברים עליו בשפה מלאת הערכה וכבוד. אבל כל זה הוא רק הרובד החיצוני של המושג 'כבוד עצמי'.

ככל שנתבונן יותר ונעמיק יותר במושג 'כבוד עצמו', נגלה שישנם עוד ועוד רבדים, הסתעפויות והשלכות, לכל הדבר הזה שנקרא 'כבוד עצמו'.

מכיוון שבאמת הסברת המושג כבוד עצמו בהרחבה, כל עוד הכבוד העצמי אינו מגלה יותר את כבוד ה', הוא בהחלט דבר שנושא בחובו סכנה, וזאת משום שבתוך אותו עניין תמים, מולבשות הרבה חכמות ותפיסות עקומות ומעוותות שבצילם הולכים אומות העולם "המתורבתות" ו"הנאורות" כביכול. לכן שומה עלינו להיזהר שלא להיכנס יתר על המידה עד שורש העניין והשכל המוטעה שיש בזה, מחמת שזה באמת יכול להטעות ולבלבל ח"ו כאילו יש בזה איזה שכל וסברא אמיתית,

יו"ל ע"י רשת הכוללים ליקוטי מוהר"ן שע"י ארגון "לטייל בתורתו"

קו לסלסל בתורתו | טעמו וראו כי טוב ה' 04-627-73-13

דוא"ל: 046277313@gmail.com

לטייל בתורתו

לימוד העמק והתבוננות בליקוטי מוהר"ן

ליקוטי מוהר"ן

רשת סלסל וזכרת ליקוטי מוהר"ן

תמצית המאמר עד כה: כשאדם הולך אחר חכמתו ושכלו יוכל ליפול לטעויות ומכשולים. מה שאין כן כשהולך בתמימות. אך כל נפילה יכולה להתהפך לתכלית העליה.

כל העולם נברא בשביל כבודו יתברך והכבוד הוא שורש כל הבריאה בכלליות ובפרטיות. כמו כן בכל דבר מלוכש כבודו יתברך.

יש עשרה מאמרות, ולכולם יש גבול שהם לא יתפשטו למקומות רעים ומטונפים, כדי שכבודו יתברך לא יותן לעכו"ם, ועל כן קשה מהיכן מקבלים חיות בתי העבודה זרה ומקומות המטונפים.

המקומות המטונפים מקבלים מהמאמר סתום

אף דע כי הם דהיינו המקומות המטונפים ובתי העבודה זרה מקבלים חיות וכבוד מן החיות 'מאמר סתום' דהיינו מאמר וכבוד שאינו מתגלה, 'שהוא המאמר הראשון שכתוב בתורה, שהרי הגמרא מקשה שאין עשרה אזכורים של המילה 'ויאמר' במעשה בראשית, והיא מתרצת שאכן המילה בראשית היא עצמה נחשבת ל'מאמר', אך המאמר הזה מכונה 'בראשית מאמר סתום' שהרי הוא לא מייחס באופן גלוי את הבריאה לבורא, שהרי לא כתוב 'ויאמר' יהי בראשית, אלא בראשית סתם. והוא גבוה מאוד, 'שהוא בראשית המאמרות הגלויים וכו' מקבלים חיות מן המאמרות הגלויים והן המקומות המטונפים ובתי ע"ז'.

והקבדו של המאמר סתום שהוא מהות המאמר ושרשו ומתלבש בו, הוא בעצמו סתום ונעלם בתכלית ההסתרה שכיכול אין בכבוד שום כבוד, ומשם הם המקומות המטונפים - מקבלים חיות ובהכרח שממילא יש שם כבוד נעלם, כי מן החיות הקבדו והמאמרות המסתומים של התשעה מאמרות הגלויים, אי אפשר להם למקומות המטונפים ובתי ע"ז לקבל חיות משם, בקבדו וקבדו הגלוי לא יאחר לא אמן כפי באופן כזה שתהיה כביכול שליטה שלהם על הכבוד, רק מן המאמר סתום שהוא כבוד נסתור בתכלית ההסתרה, משם הם מקבלים חיות, ודבר זה כיצד הכבוד הכי עליון מחייה ומלוכש דווקא במקומות הנמוכים והרחוקים ביותר? אי אפשר להבין בשכל ואסור להרהר בזה כפי דווקא שם יכולה להיות הנפילה הכי גדולה ומאידך העליה הכי גדולה וכמו שיתבאר.

צעקת 'איה' - תכלית התיקון והעליה

ועל כן - אחרי שאנו יודעים שהמקומות האלו מקבלים חיות מהכבוד והמאמר הכי סתום ועליון, כשאדם נופל הם ושלום בקבדו מקומות אלו, דהיינו בקבדו מקומות המטונפים, גם אם לא נפל לשם ממש בפועל, וכל שכן אם נפל לשם ממש, ונופל מחמת זה לפי שיקות והרהורים ובלבד על עצמו, וראוה שרדוק מן הכבוד והתברך כי הוא נפל לתוך כבוד עצמו בלי כבוד ה', ושווא ומבקש איה מקום כבודו של ה', שהרי במקומו שלו אינו רואה בגלוי את כבוד ה', מאחר שראוה בכבוד עצמו שרדוק מן הכבוד והתברך, מאחר שנופל למקומות אלו והקניא עצמו, וזה דהיינו עצם השאלה החיפוש והבקשה של 'איה מקום כבודו' היא עיקר תקונו ועליותו שצריך תיקון וכפרה על עצם הרהורו וגם לעלות מעצם נפילתו בקבדו ירדה תכלית העליה המובא בספרים, שעצם הירידה מתהפכת לעליה, אף על פי שעדיין לא יצא ממקום נפילתו.

כי השאלה והבקשה 'איה מקום כבודו' זה בעצמו בקבדו ענין של המאמר העליון, דהיינו המאמר סתום בראשית כפי שמשמש נמשך חיות למקומות האלו כי החיפוש בעצמו שמגיע מתוך ידיעה וודאית שהוא בודאי נמצא בכל מקום בכבודו, ולמרות זאת הוא אינו מתגלה זהו תכלית כבודו יתברך, נמצא כשאדם נופל לא מתגלה שם כבודו יתברך, בזה בעצמו שמבקש ומחפש, הוא חוזר ונופל אל הכבוד העליון שהיא חיותו וקבדו של ה' ומשם הוא מקבל את חיותו, שהרי מן החיות הקבדו והעליון של הכבוד העליון הוא מחייה מקומות אלו בהעלם, ועבשיו על ידי שהוא נפל לשם וראו דווקא שם הוא מקבל 'איה מקום כבודו' וזה חוזר ומדבק עצמו לשם כבוד העליון והסתום, וקבדו את נפילתו בעצמה, ונופל בתכלית העליה כי גילה את כבודו יתברך בתוך נפילתו.

צעקת איה פועלת כמו קרבן עולה

וזה - דהיינו התגלות הכבוד על ידי החיפוש 'איה מקום כבודו', הוא בקבדו ענין, כי הוא כמו קרבן עולה שמקבל על הרהורו הלב שמהרהר אחר השי"ת, כמו שאמרנו רבותינו ז"ל (מדרש רבה ויקרא פרשה ז) על קרבן עולה, והביאו לכך ראיה, כמו שכתוב

ביחזקאל (כ) 'והעניף על רחוקים' וביאור הפסוק הוא 'מה שעולה במחשבה', ומשם למדו 'שעניף מן הכבוד הרהורו כי היא באה על מה שעלה על רוחכם'.

ועתה מברר מדוע הנפילה שיש בעניין הבלבול והספק היא תוצאה של הירידה למקומות מטונפים, ומדוע עצם הבלבול והספק הוא גרוע בבחינה מסוימת יותר ממקומות המטונפים ובתי ע"ז:

כי יש בקבדו (תהלים פח) 'לבי סחרחר' דהיינו לב מבלבל ומסופק' כי יש קליפה שהיא קליפת 'נוגה' כדלקמן, 'שהיא מעקמת ומסבבת את הלב, בעיקומים וסיבובים ובלבולים' הרבה, והיא בקבדו קליפת נוגה שאף שהיא אינה מג' קליפות הטמאות, יש בה בחינה יותר גרועה ומסוכנת, ועל כן נקרא אותו בלבול בשם 'סחרחר', כי הוא מלשון 'תרגום של סביב' - 'סחור סחור', כי נוגה זה בחינת 'סביב' בקבדו (יחזקאל א) 'ונוגה לו סביב' שהיא מסביב לג' קליפות הטמאות וכל כוחה להפיל ולהעצים את הנפילה לשם הוא על ידי בחינת 'סביב', דהיינו ספקות ובלבולים, כי היא בקבדו לשון 'תרגום' כמובא, שהיא ממוצעת בין לשונות העכו"ם הטמאות לבין לשון הקודש, והיא מעורבת מטוב ורע, ועל כן קתיב בפסוק 'סחרחר בקישון תרגום כי זה מהותה'.

על ידי החיפוש עולה לכבוד העליון

וכשאדם נופל לשם דהיינו לקליפת נוגה של בלבולים וספקות, שזהו גם בקבדו מקומות המטונפים למרות שלא נפל ממש, ומכל שכן שנפל לשם ממש כנ"ל, וראו מן הכבוד העליון 'איה מקום כבודו', וזה בעצמו תקונו הגם שכלפי חוץ לא נראה שיצא מנפילתו עדיין, מחמת שרק צועק ומבקש, מכל מקום זה תיקונו ועליותו, כי חוזר ושם אל הכבוד העליון שהוא בקבדו 'איה' כפי שהוא מתגלה דווקא במקומות אלו.

וזהו בקבדו קרבן עולה שהוא גם מלשון 'עליה', בקבדו (בראשית כב) מה שאמר יצחק בעת ניסיון העקידה 'איה השם לעולה' ¹⁵, שבקבדו הצעקה והחיפוש 'איה' היא בעצמה בקבדו 'שה' לעולה, דהיינו לתקן ולכפר הרהור הלב שבא ממקומות המטונפים כפי ש' כי על ידי בקבדו 'איה' נתתקן ונופל לשם כפי ש' כי לזה מרמז לשון 'עולה' שהיא תכלית העליה.

הערות והרחבות

- לעלות בתכלית העליה שמגלה בתוך הריחוק של כבוד עצמו את התגלות הכבוד של המאמר הסתום ודוק.
- יש לעיין שהרי בכל הספרים לא מוזכר המושג 'ירידה תכלית העליה' אלא 'ירידה לצורך עליה' ובוודאי מובן לכל משכיל גודל החילוק ביניהם, ואף שרבינו הכיר בוודאי את הלשון 'ירידה לצורך עליה' המובא בכל הספרים הוא נקט לשון אחרת עם משמעות שונה.
- כמבואר בפירוש מתוך לשון רבינו בהמשך המאמר. ובוודאי שאין הכוונה שהאדם יישאר לכתחילה במקום נפילתו, ואכמ"ל כאן בעניין זה.
- ובעומק נוסף, התגלות הכבוד של האין' הינה יותר נעלית מהתגלות הכבוד של הייש', והתגלות האין במציאות שיש לה כבוד, היא רק כאשר חוויים את מציאות העדר, אך ממשיכים לחפש את הכבוד שלעולם יישאר סתום ונעלם באותו העדר.
- שהרי גם אותה השי"ת מחיה כמו את המקומות המטונפים.
- יש לעיין שבתחילת התורה רבינו דיבר על בלבול וספק של המוח ועתה מדבר על בלבול הלב.
- ואפשר אולי לומר שהעיקומים הם בבחינת ה'טעות' וסיבובים הם בבחינת ה'חכמות' והבלבולים הם בבחינת ה'ספקות'.
- יש להבין מה הקשר בין עניין התרגום לכל מהלך התורה.
- והנה רבינו חזר פעמיים ואומר 'זהו בחינת עולה', כי בפעם הראשונה מדבר על התיקון ואחר כך בפעם השנייה מדבר על העליה, ודוק היטב בלשונו הקדושה.
- כי יצחק הוא בבחינת 'תמימות' כי הוא בעצמו נקרא 'עולה תמימה' ועל כן נלמד שעצם שאלת 'איה' היא דרכי התמימות ודוק.

- ויע' איך יכול להיות שכל הכבוד הגלוי מקבל חיותו ונמשך מהכבוד הסתום, ואפשר שגם על זה מבואר בסוף דבריו שאי אפשר להבין ואסור להרהר בזה כלל.
- כי באמת אי אפשר לומר שהם מקבלים מהמאמר הסתום איזה כבוד, שהרי 'כבודי לאחר לא אתן', אבל מצד מה שהם מקבלים חיות משם, אם כן בהכרח הקב"ה כביכול בורא את המקומות האלו, וכל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו, אם כן בהכרח שיש שם כבודו יתברך.
- ונכלל בזה עוד כמה דברים שאי אפשר להבין, וכמבואר לעיל בהערה 1.
- וזהו בעצמו הרהורו שמוזכר בתחילת התורה, שעל ידי חכמתו ושכלו נופל לטעויות ומכשולות, ואחר כך כתוב שאפילו מי 'שנופל' לספקות והרהורים (ובזה מבואר שזה טוב גם על אלו שהלכו אחר שכלם), וכאן מבואר מקשרי המאמר שמהרהר על אלו המקומות, וזה בעצמו מחמת חכמתו ושכלו, ועיקר תיקונו שיעצור דווקא בעת תכלית ירידתו ונפילתו את אותו הרהורו, ויהפוך את הקושיה לצעקה ואכמ"ל.
- יש לעיין, שהנה בדברי רבינו מבואר כאן שקודם נופל לדברים רעים ומקומות המטונפים, ואחר כך מכוחם בא לספקות והרהורים, ואחר כך בהמשך המאמר הוא כותב שהספקות בעצמם הם בחינת מקומות המטונפים. ובתחילת התורה משמע להיפך, שבתחילה נופל לספקות שהם חכמתו ושכלו, ומשם נופל עוד יותר לדברים רעים בבחינת 'רעות גדולות'. וז"ע.
- מקשרי לשונותיו הקדושים, מבואר שההסתכלות על 'עצמו' היא בבחינת מה שהאדם מושגח על 'כבוד עצמו', כי כאשר הוא מושגח על כבוד עצמו, בזה הוא נופל שהרי זה גופא שמושגח על כבוד עצמו הוא הפך התמימות והפשיטות, ועל כן באמת בתוך תכלית הירידה שמושגח ומסתכל על עצמו, דהיינו על כבוד עצמו, בזה בעצמו הוא באמת יכול

שאלה

אחרי תקופה ארוכה שבה אני הולך עם תורה ומשתדל לעיין ולהעמיק בה אני מרגיש עדיין מחוץ לתמונה, אני מרגיש שלמרות שבאמת בלי להמעיט במה שזכיתי עד כה, ויש לי קשר ושייכות לספר של הרבי הרבה יותר מלפני שנה, עדיין יש לי מחסום רציני שאין לי מושג איך הוציאים אותו.

תשובה

שאלה קשה עד מאוד, שאגב, אצל חלק גדול מאלו שחפצים ומשתוקקים להיכנס בעבודת ה', שאלה זו איננה שייכת רק ללימוד ליקוטי מוהר"ן, אלא מורגשת אצל רבים גם בכל שטחי החיים ועבודתו יתברך.

אפשר להצביע על הרבה נקודות שאולי יכולות להועיל, אך לא בהכרח שזו התשובה המדויקת אותה אתה צריך. ועל כן נשתדל בשבועות הבאים להמשיך ולחדד את השאלה ואת הדרכים לפתור אותה ולהתקדם שוב ושוב.

אך בתחילה עלינו לזכור שרבינו בעצמו נתן לנו הרבה עצות קדושות אותם הוריד ולקח ממקום גבוה ועליון מאוד, ובראש כל העצות, התפילה וההתבודדות. מוהרנ"ת אף מספר לנו את דרכי עבודתו הקדושה של רבינו בעצמו בימי ילדותו, כמה התפלל ובכה כדי להבין את דברי התורה הקדושה:

"וסיפר שכל לימודו בא לו ביגיעה גדולה כי בתחילה היה לומד משניות ולא היה מבין לימודו והיה בוכה הרבה לפני השם יתברך שיאיר עיניו. והיה בוכה ובוכה כל כך עד שזכה שיוכל ללמוד משניות. וכן אחר כך למד שאר ספרים ולא היה מבין גם כן, והיה בוכה ובוכה גם כן הרבה מאד עד שזכה להבינם. וכן בלימוד זוהר וכתבי האר"י זכרונו לברכה היה בוכה גם כן הרבה עד שזכה להבין."

גם אם באמת אין לנו מושג ב"חוסר הבנתו" של רבינו בימי ילדותו, שהרי באותו מקום מסופר גם איך בימי ילדותו היה בקי בכל ספרי הקודש, מכל מקום מוהרנ"ת כותב שהטעם שהוא כתב את כל אותם שבחים ודרכי עבודתו הקדושה הוא בבחינת "ממנו יראו וכן יעשו".

"כי זאת אין צריך לפנינו, שהנהגות כאלו הם הנהגות קדושות ויקרות, וכל אחד ואחד יכול להתקרב להשם יתברך על ידי הנהגות כאלו, כי הם דברים השווים לכל נפש כקטן כגדול. ואפילו הפחות שבישראל, אם ירצה לחוס על חייו ולחשוב על תכליתו הנצחי, וירגיל עצמו ללכת בנתיבות ובדרכים הללו המבוארים פה, בוודאי יזכה לחיי עולם ויוכל לבוא למעלות גבוהות וקדושות כחד מבני עליה."

ועל כן, לסיכום דבריו עד כה, לפני שמנסים דרך כזו או אחרת, עלינו להבין שלימוד והבנה בספר כזה גבוה ונורא, אינו יכול לבוא רק בדרך השכל והסברא, אלא חייב לבוא מכוח הרבה תפילה ודמעות להשי"ת שיאיר עינינו במאור תורתו, להבין ולהשכיל, לשמור ולעשות, ללמוד וללמד.

הסוד העומד במרכז תורה זו, שגם במקומות הרחוקים בוודאי נמצא השי"ת למרות שכבודו נעלם ונסתר שם, הוא סוד 'חלל הפנוי', המצריך התחזקות גדולה באמונה איתנה, יחד עם גמישות ורוכות להרפות מלנסות להבין זאת, כמו שמבאר מוהרנ"ת בהלכות תחומין ו':

ובאמת גם ענין בחינת אי"ה הנ"ל הוא גם פן בחינת ההעלמה של חלל הפנוי פנ"ל ועל פן מי שנופל חס ושלום, למקומות הרחוקים האלו הבאים משם, עקר עצתו שיחפש ויבקש את ה' יתברך גם משם, כי באמת לאמתו גם שם נעלם ה' יתברך, אף אי אפשר למצוא בשום שכל וסברא כי אם על ידי הבקשה והחפוש אי"ה וכו' וכו'. והבן הדברים היטב לעצה להתחזק בכל מקום שהוא בכל מה שיעבר עליך כל ימי חייך, כי אינך יודע מה יעבר עליך. ומי שרוצים להכניסו בדרכי הקדושה באמת אי אפשר לו לנסות בשלמות כי אם בשמיעתו אותו בבחינה זאת שנופל למקומות אלו וכשמחזק את עצמו על פי הדרכה של אי"ה הנ"ל או יזכה שתהיה הירידה תכלית העליה וכו' פנ"ל, אבל צריף להיות חזק מאד מאד בדעתו ועקר ההתחזקות הוא שידע חסרון דעת באמת שפאמת אין לנו שום שכל כלל, כמו שכתוב, "כי בער אנכי מאיש וכו'". ואנו מחייבים להשליך ולבטל שכלנו לגמרי רק להאמין בדברי הצידיקי אמת שבאמת יש חיות אלקות בכל המקומות הרחוקים מאד מאד, אפילו במקומות המטופים וכו' שנאמר עליהם, "וכבודי לאחר לא אתן". רק שאי אפשר בשום שכל אנושי למצוא שם פכוד אלקותו יתברך מאחר ששם פנוי מאלקותו יתברך בבחינת וכבודי לאחר לא אתן, רק צריכים שם לחפש ולבקש אי"ה מקום כבודו וכו' וכו'. ורק על ידי זה יעלה בתכלית העליה וכו'.

ט) וזהו בחינת מאי טעמא קרנא דקמצא רכיכא. קמצא הוא בחינת סוד חלל הפנוי, שהוא פה הוא קמצא דלבושה מנה ובה פנ"ל. קרנא זה בחינת חיות אלקות הנמשך לשם בהעלם גדול, וכו', ושאל מאי טעמא קרנא דקמצא רכיכא, שחיות והתחזקות של בחינת חלל הפנוי הוא בבחינת רכיכא, וכו', משום דדיירי בחלפי פרש רש"י, ערבה. זה בחינת כל הרחוקים מהקדושה מאד, שהם בחינת ערבי נחל שאין בהם לא טעם ולא ריח, שלהם נמשלו פושעי ישראל, כמו שאמר רבותינו זכרונום לברכה. ואי קשיא וכו', הינו שהשיב, שאדרבא, במקומות אלו עקר ההתחזקות הוא דיקא על ידי זה, על ידי בחינת רכיכא, שהוא בחינת הרפו ודעו כי אנכי ה' וכו', וכו'. כי עקר ההתחזקות הוא דיקא על ידי שהוא רך פקנה, שעל כל השאלות והקשיות והבלבולים שמבלבלין אותו הן המונעים והחולקים והמתנגדים מבני אדם הן רבוי הבלבולים שבפמח על כלם לא ישיב דבר בבחינת נאיה קאישי אשור לא שומע ואין בפיו תוכחות, כי הקשיות והבלבולים הבאים משם אי אפשר לישבם פנ"ל. ואף על פי כן הוא חזק באמונה מאד פקנה הרף הנשקש במים שאף על פי שנואזה פנקפ פפני הרחות, אף על פי כן הוא חזק בנשקו מאד. כמו כן צריך האדם שיהיה חזק באמונתו כפי שקבלנו מאבותינו ורבותינו ולא ישמע לשום קשיא ובלבול כלל הבאים ממקומות אלו ולא ישיב עליהם כלל כאלו אין בפיו מענה, עד שנודמה להם כאלו הוא נכפף בפניהם חס ושלום, ובאמת זהו עקר התחזקותו בבחינת רך פקנה פנ"ל.

הכתוב "כי כל שולחנות מלאו קיא צואה בלי מקום", שכידוע הם הקליפות שאין להם מציאות עצמית אלא רק מהווים לבוש ומעטפת, וכפי שמתבאר בהמשך התורה שכל חיות מקומות אלו היא מההסתרה שהם מסתירים את כבודו יתברך.

שלישית כידוע, עיקר הנפקא מינה לדינא של מקומות המטופנים היא שאסור להרהר בהם בדברי תורה ולומר בהם דברים שבקדושה. וכאשר אנחנו רואים שעיקר הסוגיה בה עוסקים בתורה זו היא העולה המכפרת על הרהור הלב, אי אפשר שלא להרהר האם נרמז לנו כאן שיש מקומות שאסור להרהר בהם ולנסות להבין דרכי השם יתברך, שזה בבחינת מה שכתב: "רק מהמאמר סתום, שהוא נסתר בתכלית ההסתרה, משם מקבלין חיות. ודבר זה אי אפשר להבין, ואסור להרהר בזה כלל".

דרכי בלשונו

גבול להכבוד

החיצוניים פנ"ל: אצל דע, פי אף על פי כן פנדאי גם הם מקבלים חיות ממנו יתברך. ואפילו מקומות המטופים או פתי עבודה זרה צריכין גם כן לקבל חיות ממנו יתברך.

כשמתבוננים מעט במרחבי התורה לא ניכר מדוע השתמש בלשון זו. אך כמנסים להבין מנין לשון זו לקוחה, ומה משמעותה לכשעצמה, מתחילים להתנוצץ הקשרים ומשמעויות חשובות.

ראשית, מקומות אלו במהותם משוללים מכבוד, בין מצד שאין מכובדים שם כמבואר בברכות מ"ו ע"ב, שאין מכבדין בפתח מרחץ ובית הכסא אלא בפתח הראוי למזוזה. ובאופן נוסף בברכות ס' ע"ב "התכבדו מכובדים" (ובמהרש"א שם).

שנית, הפסולת שבמקומות המטופנים, היא בחינת

אחת הדרכים החשובות להבנת דבריו הקדושים היא שימת לב ללשונו שבהן בחר. לפעמים הדמיון בין המילים פותח שערים, לפעמים השינוי ביניהם הוא שמעורר להבין את עומק כוונתו. אך יש גם נקודה פשוטה וראשונית יותר שחשוב לתת עליה את הדעת.

לפעמים רביה"ק נוקט בלשון וביטוי הלכות מן המקורות, וללא עיון לא מובן מדוע מתבטא כך. אחד הביטויים המעניינים בתורה זו הוא הגדרת המקומות שאליהן הכבוד אינו מתפשט - 'מקומות המטופנים':

"ויש גבול לכל פכוד וכבוד, שמלכש בכל מאמר ומאמר מעשרה מאמרות פנ"ל, שלא יתפשט למקומות

שיעור בביתר עילית

בשורה טובה תדשן עצם. לאחר ציפייה גדולה, בפרט אצל אלו שזכו להשתתף בשיעורים בימי אלול תשפ"ג ב'היכל התורה' אומן ונהנו למצוא מסילות ברורות בלב התורה הזמנית, על פי כללי העיון מרבי אברהם בר"ן זצ"ל, עם כלים חזקים להבאת התורה לעובדא ולמעשה בסייעתא דשמיא, הציבור הרחב מוזמן להשתתף בשיעור הבהיר ומאיר מפיו מפי מפקי המרגליות של הרה"ח מאיר משמרת'ני.

השיעור מתקיים באופן קבוע בימי ראשון בשעה 18:15 בביתר עלית בבית הכנסת זוועהיל רחוב אדמורי"ו ויזניץ 14 בעזרת הנשים. שמעו ותחי נפשכם.

התרחבות 'טעמו וראו'

בתחילת קיץ תשפ"ג החלה הפעילות של 'טעמו וראו' להנחלת עומק העיון בתורות רבינו הקדוש לציבור הרחב, כאשר הוקמה מערכת מיוחדת ומותאמת של שיעורים, מבחנים, הגרלות ומלגות. לשמחתנו, הייתה היענות עצומה ותוך תקופה קצרה נרשמו והשתתפו במבחני 'טעמו וראו' המוני אברכים ובחורים, הרבה מעבר למצופה. הצפה זו גרמה לאי סדרים בשליחת הכרטיסים ועוד, מאחר והמערכת לא הייתה בנויה לכמות זו של אלפי נבחנים בלע"ה.

בתקופה זו אנו עמלים על הקמת מערכת משוכללת ורחבה יותר שתוכל בסייעתא דשמיא להכיל את כמות הנרשמים והנבחנים. ואנו מקווים שבמהרה היא תושלם ונוכל לשוב לפעילות בעוד כחודש, ואנו מתפללים ומייחלים שנצליח להשלימה אף קודם לכן.

עם השלמת הקמת המערכת נטפל אי"ה בכל הפניות, נעבור על כל הנרשמים, ונוודא שכולם קיבלו כרטיס והצליחו להפעיל אותו, נא להיעזר בסבלנות.

השאלה השבועית

עניין 'גבול הכבוד' המבואר בתורה צריך ביאור. כי מצד אחד רבינו כותב שיש גבול להכבוד של כל העשרה מאמרות, אך בהמשך דבריו רואים ש'בראשית מאמר סתום' מלושב בכל המקומות בלי שום גבול, ואפילו במקומות שעליהם נאמר 'וכבודי לאחר לא אתן'. כיצד הדברים מתיישבים?

ניתן להשיב בקו 'לסלסל בתורתו' ובכתב למדור 'אז נדבר'

שלום וברכה, וישר כח על העלון והשאלות המעניינות.

רציתי להתייחס לשאלה שהעיתם בעלון הקודם, שרבינו מביא את המשנה באבות שבעשרה מאמרות נברא העולם בשביל שר וועוש, ולכאורה עצם הצורך בשכר ועונש סותר את מושג הכבוד, כי הכבוד הוא דווקא כשכולם ממושמעים מתוך כבוד אמיתי ולא בגלל שמעודדים אותם בקבלת שכר או מאיימים עליהם בעונש.

וחשבתי שלכאורה רבינו באמת לא כתב שהשכר ועונש נועד בשביל הכבוד, אלא שחילוק הבריאה לעשרה מאמרות נועד בשביל שכר ועונש. ובאמת צריך להבין את לשון רבינו ששינה מלשון המשנה, שם כתוב: "בעשרה מאמרות נברא העולם, ומה תלמוד לומר, והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות, ולתן שכר טוב לצדיקים שמקיימין את העולם שנברא בעשרה מאמרות".

ונראה שרבינו מבאר כאן ביאור חדש, שהדבר נועד בשביל שכר ועונש, דהיינו שלולי שנברא בעשרה מאמרות לא היה שייך שכר ועונש. וההסבר בזה הוא על פי מה שעולה מתוך דברי רבינו שהכבוד הוא אחד, והיה אפשר שהעולם יהיה מקום של גילוי כבודו יתברך בצורה שלמה בכל חלק ובכל מקום. אבל אם כן לא היה מקום לשכר ועונש, כי מצד אחד 'מי פתי יסור הנה' למרות עיני כבודו יתברך כאשר ניכר וגלוי שעומד מול כבודו יתברך ובמעשה שאינו כהוגן הוא מתנגש וסותר מציאות שלמה ונפלאה זו. ולאידך גיסא מי שהיה מקיים את מצוותיו כאשר כבודו יתברך גלוי וניכר, אין בכך כל רבותא.

אבל כעת שכבודו יתברך מפורד ומפורד בכל מיני בחינות של כבוד, ויש מקום לספיקות ובלבולים כי מצד אחד זהו כבודו ומצד שני דבר אחר הוא כבודו, אזי יש ניסיון להתגבר ולפעול בתמימות כפי רצונו יתברך למרות שאינו רואה וחש איך הפעולה על פי התורה היא גילוי כבודו יתברך בשלימות, שהרי כבודו האחד והשלם מתגלה רק על ידי המכלול.

יזכנו ה' יתברך ללכת בתמימות ולפעול באמת על פי התורה הקדושה גם במקומות ששכלנו וחכמתנו מציעים דרכים אחרות.

יישר כחכם,
ש. הימלמן - ירושלים.

לכבוד העלון הנפלא 'לטייל בתורתו' וכל המטיילים יחדיו, מצאתי דבר נפלא הנוגע להבנת דברי רבינו בתורה "ב תנינא, וגם קשור לענייני דיומא, ואשמח אם תוכלו לפרסמו בעלון.

רבינו כותב בתחילת התורה: "ויש שקלקלו הרבה, כגון הרשעים הגדולים מאוד המפורסמים, שהטעו את העולם, והכל היה על ידי חכמתם ושכלם". והנה, בפשטות אלו דברים ברורים וחשובים ולא בהכרח היינו מחפשים להם מקור. אך ראשית זה קצת מעניין לנסות להבין האם רביה"ק מתייחס כאן לרשעים מסויימים ידועים, וכן מעניין האם מצאנו במקורות כזו טענה שמישהו קלקל על ידי חכמתו ושכלו, או שזה חידוש של רבינו.

והנה, נתקלתי בפסוקים בספר דניאל המתייחסים למלכות יון, ואלו שבאו מכוחם דהיינו בעת חורבן בית שני על ידי טיטוס הרשע, ויש מפרשים את הפסוקים (ביאור ר' יוסף אבן יחיא על דניאל) על אנטיוכוס עצמו ששלט עד נס חנוכה. ומה מאוד נפלאתי לראות דברים מפורשים לכאורה בכתובים עצמם. ולחיתב הקודש אעתיק את הפסוקים ואת ביאור המלבי"ם שם:

{כא} וְהַצִּפִּיר הַשְּׁעִיר מִלֶּךְ יוֹן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרָאשׁוֹן: {כב} וְהַנְּשֻׁבָרִת וְהַתְּמַדְנָה אֲרֻבַּע תַּחְתֵּיהָ אֲרֻבַּע מַלְאָכוֹת מְגוּי יַעֲמֻדָנָה וְלֹא בְכָחוֹ: {כג} וְהַבְּחִירִית מַלְכוּתָם פְּהָתָם הַפְּשָׁעִים יַעֲמֵד מִלֶּךְ עַז פָּנִים וּמִבֵּין חִידוֹת: {כד} וְעַצֵּם כְּחוֹ וְלֹא בְכָחוֹ וְנִפְלְאוֹת יִשְׁחִית וְהַצְּלִיחַ וְעָשָׂה וְהַשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם קְדוֹשִׁים: {כה} וְעַל שְׁכָלוֹ וְהַצְּלִיחַ מִרְמָה בְּיָדוֹ וּבְלִבּוֹ יִגְדִיל וּבְשִׁלְוָה יִשְׁחִית וְיָבִים וְעַל שָׂרִים יַעֲמֵד וּבְאֶפְסֵי יָד יִשְׁבֵּר:

וכתב המלבי"ם: כג. ומבין חידות - כי יהיו חכמים גדולים ומבינים חידות של כתיב הקודש; כד: ועצם כחו ולא בכחו - שיהיה לו כח גדול ולא יהיה זה ע"י כח וגבורה למלחמה רק בפיו, ובזה ישחית הנפלאות - האמתיות הנמצאים בתורה ואשר עשו הנביאים לקיום הדת, והצליח ועשה - ובזה יצליח עד שישיחית עצומים ועם קדושים; כה: ועל שכלו - והכל יעשה על ידי שכלו ותחבולותיו לא ע"י נבואה או רוה"ק, שהנפלאות שייחסם לעצמו יהיה בהמצאת שכלו, ובכ"ז יצליח בידו - עד שיגדיל בלבבו - לאמר אני ואפסי עוד, ובשלוה ישחית רבים - שלא ילחם כלל רק בדבור פיו ישחית כל המתקומם כנגדו ובלתי נכנע למצותיו, ועל שר שרים יעמוד - שיעמוד ימים רבים למעלה מהשרים, ובאפס יד ישר - אבל אח"כ יכלה כחו, ואז ישר ויכלה כח ממשלתו.

נמצא שהאמירה של רבינו "והכל היה על ידי חכמתם ושכלם" הוא ממש מפורש בפסוקים שכל השתלטות תרבות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזרותיהם, כל הצלחתם הייתה על ידי שכלם וחכמתם. והוא נפלא לענ"ד.

ואולי לעובדא ולמעשה ראוי ליקח מכאן מוסר השכל ולהבין שיותר ממה שיש לחשוש ממי שמנסה לפעול חלילה נגד רצון השי"ת בכוחו, עלינו לאזור חיל ולהתחזק בתמימותינו נגד המנסים להוביל בחכמתם ושכלם שאחריתה מי ישרונו.

מאוד אשמח אם תוכלו להדפיס את הדברים לעלון שלפני חנוכה!

בתודה ובברכה,
אליהו כהן - ראשון לציון.